
POZICE

ČESKÉ BISKUPSKÉ KONFERENCE

K POLITICE SOUDRŽNOSTI PO ROCE 2028

ČL. 1 PREAMBULE

- (1) Katolická církev (dále jen „Církev“) je dlouhodobým a kontinuálním nositelem kulturních a lidských hodnot a vzdělanosti a je od nepaměti nepostradatelným partnerem v rámci regionálního i lokálního rozvoje, neboť zejména prostřednictvím zřízených církevních subjektů zásadním způsobem přispívá společnosti a komunitám činnostmi v oblasti sociální, vzdělávací, zdravotní, turistické, kulturní, duchovní, osvětové a dobrovolnické.
- (2) Priority Katolické církve jsou v mnoha oblastech veřejného, společenského a ekonomického života vnímány stejně i dalšími partnery veřejného života. Tato pozice tak vyjadřuje názorově stejný či podobný postoj nejen Katolické církve, ale i dalších sociálních partnerů, jako je Charita ČR, Diakonie Českobratrské církve evangelické, Slezská diakonie, Naděje, Armáda spásy, Česká rada sociálních služeb. Tyto organizace jsou největšími nestátními poskytovateli sociálních služeb a společně tvoří jeden ze základních kamenů sociálních služeb v ČR.
- (3) Církev vykonává celou řadu klíčových (plošných i lokálně specifických) veřejných služeb, které jsou nezbytné pro zajištění potřeb občanů ČR. Např. prostřednictvím uvedených sociálních partnerů je největším nestátním poskytovatelem zdravotnické a sociální péče v ČR.
- (4) Tyto a jiné veřejné služby nebude možné v dlouhodobém měřítku poskytovat, pokud bude Církev vnímána jako podnikatelský subjekt, který nedosahuje na vhodnou výši finanční podpory, podléhá standardním pravidlům veřejné podpory a bude zatížen neúměrnými byrokratickými pravidly.
- (5) Církev plně podporuje důležitost pokračování politiky soudržnosti ve vazbě na silnou finanční obálku, která na ni musí být v rámci víceletého finančního rámce EU vyčleněna. Politika soudržnosti je jedním z hlavních nástrojů řešení regionálních disparit a významným faktorem k nastartování investic v regionech, protože díky své povaze dokáže identifikovat vhodné potřeby v území a pomocí mechanismů definovaných v širokém partnerském dialogu je i implementovat.
- (6) Církev žádá, aby byla politika soudržnosti nadále podporována významným způsobem, případně také doplněna dalšími EU zdroji a rozpočtovými vstupy ze strany státu či regionů. V tomto ohledu Církev požaduje pro své subjekty, zejména s ohledem na charakter realizovaných veřejných a neziskových aktivit, vysokou míru financování způsobilých výdajů. Příkladem jsou projekty v oblasti sociálních služeb. Stejně tak je nutné zvýšit jednotkové náklady u řady položek napříč programy a v konkrétních výzvách.

- (7) Zásadní roli politiky soudržnosti Církev vidí v oblastech prevence sociálního vyloučení, sociální dimenze obecně, sociálně-zdravotního pomezí, zároveň je pro Církev prioritou podpora renovace památek, energetické úspory a obnovitelné zdroje, vzdělávání a dostupné bydlení.
- (8) Inovace, tlak na technologický pokrok, zelenou a digitální agendu vidí Církev jako nezbytnou a je připravena se významně podílet na realizaci chytrých, komplexních a integrovaných projektů.

ČL. 2 STRATEGICKÉ BODY

- (1) Církev usiluje o důsledné nastavení a dodržování principů subsidiarity a proporcionality, a to na všech úrovních, od evropské, přes národní až po regionální. Práva a role horizontálních či lokálních partnerů musí být respektovány, a to již od fáze programování a definování strategických priorit. Důsledně musí být zakotven princip partnerství na všech úrovních implementace programů.
- (2) Nastavení míry financování musí být předmětem dialogu mezi klíčovými partnery a nesmí podléhat paušalizování, generalizování či standardizování bez rozlišení příjemců, typu podpory, míry dopadu a charakteru poskytování veřejné služby.
- (3) Církev je připravena oblasti podpory financovat na bázi motivační formy, tj. na základě vhodně prodiskutovaných podmínek a pravidel (například pro oblast památek jde o nižší hranici vyžadovaných úspor a vyšší jednotkové náklady na stavební materiál). Církev je připravena oblasti podpory v politice soudržnosti prioritizovat (tj. vybrat ty nejpodstatnější), nicméně součástí rozhodování o struktuře financování musí být dohody o zajištění financování z jiných zdrojů pro oblasti, které z politiky soudržnosti financovány nebudou či budou minoritně.
- (4) Církví definované zájmy podpory jsou zájmy veřejného života, proto nesmí docházet k tomu, aby některé významné oblasti podpory finančně strádaly, či byly zcela opomíjeny.
- (5) Církev si uvědomuje potenciál využití integrovaných nástrojů, možné výhody územně orientovaného operačního programu, příležitosti nabízející definování finančních obálek na územní dimenzi a nástroje. Role a nastavení jednotlivých nástrojů však musí být precizně dojednány mezi partnery. Role jednotlivých zapojených subjektů musí být od první dohody respektovány a dodržovány.
- (6) Církev bude i nadále realizovat své potřeby prostřednictvím individuálních projektů v oblastech, které jsou prioritní pro širokou cílovou skupinu.
- (7) Zároveň Církev připravuje investice přímo zacílené na některé komplexní potřeby a bude tak prosazovat nástroj „strategických projektů“ a „zastřešujících projektů“. Tyto projekty by měly být vhodně zařazeny do struktury implementace, vč. vyčleněné finanční alokace.
- (8) Vedle strategických projektů připravuje Církev koncept „síťových projektů“, které pomáhají významně pokrýt vybrané zájmové oblasti a které Církev požaduje implementovat přímými mechanismy, jako je např. specifická výzva či kritérium formálního přijetí v dané oblasti.
- (9) Církev vítá možnost realizace tzv. „společných projektů“, kdy ve specifických oblastech může jeden subjekt s právní subjektivitou podat žádosti i za další subjekty, které zřizuje či zakládá.

- (10) Církev podporuje takovou architekturu operačních programů, která vhodně zkombinuje tematické priority a lokálně či regionálně tažené investice. Církev může podporovat územně orientovaný operační program a je připravena působit jako subjekt přímé podpory, zejména u zastřešujících a síťových projektů.
- (11) Církev i nadále požaduje, aby dotace byly v politice soudržnosti převažující formou financování. Finanční nástroje či kombinace jiných typů financování preferuje v takových oblastech, kde to má racionální, ekonomický, právní či jiný základ.

ČL. 3 PRIORITY a POTŘEBY CÍRKVE

- (1) Církev podporuje řadu důležitých odvětví a služeb. Potřeba jejich financování je permanentní a zároveň s rostoucími cenami trhu náklady na jejich udržení či rozvoj neustále rostou. Takové aktivity se odehrávají v celé řadě celospolečenského života – kulturního, duchovního, komunitního, sociálního, zdravotního, vzdělávacího i osvětového. A v neposlední řadě rovněž i v oblasti turismu, kde Církev také hraje významnou roli.
- (2) Církev svou roli, díky které pomáhá rozvoji regionů, vidí také ve snižování dopadů klimatických změn. Uvědomuje si, že důsledky pocítíme v oblasti zdraví, zaměstnanosti, přístupu ke zdrojům, bydlení, nucené migraci a jinde. Klimatickou změnu vnímá Církev jako jednu z hlavních výzev, kterým společnost a světové společenství čelí¹. Přispět ke zmírnění těchto dopadů Církev plánuje v energeticky účinných renovacích a obnovy památek (movitá i nemovitá složka), v oblasti sociálních a zdravotních služeb, školství a vzdělávacích aktivit a bydlení. Tyto aktivity umí vykonávat s cíleným dopadem v daném území a zároveň disponuje systémem zastřešujících subjektů, které umožní vykonávat činnosti koordinovaně.
- (3) U renovací a obnovy památek vidí Církev velký potenciál a potřebnost napříč celou Českou republikou. Pakliže však nedojde k rozumnému vybalancování investiční podpory památek a také přístupu subjektů památkové péče (NPÚ, stavební úřady), nebude možné v krátkodobém ani dlouhodobém horizontu garantovat udržitelnost provozu nemovitostí a historicko-kulturních hodnot těchto míst. Dlouhodobou poddimenzovanost dotačních prostředků na obnovu památek by bylo možné řešit také jinými kompenzacemi ze strany státu (slevy na energie, úlevy na daních aj.).
- (4) Církev je druhým největším vlastníkem budov v České republice po státu. Budovy a další části energetického hospodářství Církve prochází výraznou proměnou z hlediska provozu a využití, investičního plánování a stejně jako veřejné subjekty i Církev musí respektovat evropskou i českou legislativu z hlediska energetické náročnosti. Kromě povinností a provozně-investiční stránky věci Církev také řeší potenciál instalací nových technologií, mj. na výrobu čisté energie (ze slunce, z větru, z vody apod.). Významnou částí je oblast bydlení, kde má Církev velký potenciál.

¹ Papež František. Laudate Deum : Apoštolská exhortace o klimatické krizi. Praha: Karmelitánské nakladatelství, 2024. 55 s.

- (5) Nepostradatelnou roli hraje Církev v poskytování sociálních služeb. Charita ČR zřizovaná Církví je největším nestátním poskytovatelem a sociálních služeb v ČR. Podfinancování těchto služeb vyvolá obrovský problém v území, proto je vhodné podpořit vedle obvyklých výzev na podporu všech registrovaných sociálních služeb i specifický model financování těchto aktivit – např. skrze financování pro sociální služby určené výhradně nejchudším cílovým skupinám (lidé bez domova, matky s dětmi v tísní, osoby v tíživé či nepříznivé sociální situaci). Dále by bylo vhodné umožnit předkládání projektů, kde bude možnost kromě základních činností sociálních služeb rozvíjet také doplňkové a fakultativní činnosti, které by maximalizovaly pozitivní dopad na sociální situaci klienta.
- (6) Stejně potřeby a tlak je vnímán i v oblasti zdravotní. Církev je zřizovatelem 5 nemocnic, řídí další zdravotnická zařízení a provozuje hustou síť domácí zdravotní péče a domácí specializované paliativní péče. Zřizuje řadu lůžkových hospiců a mobilních paliativních/hospicových týmů, které jsou na pomezí zdravotní a sociální služby. Podfinancování sociálních a zdravotních služeb vyvolá obrovský problém v území, proto je vhodné podpořit i specifický model financování těchto aktivit – např. prostřednictvím síťových či zastřešujících projektů.
- (7) Vzhledem k demografické struktuře jak obyvatelstva, tak i zdravotnického a ošetrovatelského personálu dojde k přesunu zdravotní péče do zdravotně sociálního pomezí. Je vhodné podpořit jak individuální projekty zdravotně sociálních služeb, tak projekty na vytváření sítí obecných nebo specializovaných zdravotně sociálních služeb s vysokou odbornou a lidskou kvalitou a vysokou efektivitou. Dále považujeme za vhodné podpořit projekty vzdělávání zdravotních a zdravotně sociálních pracovníků.
- (8) Nepominutelnou oblastí je i humanitární a cizinecká problematika na území ČR i podpora řešení katastrof a chudoby v zahraničí. Současná zkušenost se zapojením církevních subjektů, zejména Charity ČR, v rámci potřeb lidí z Ukrajiny je prokazatelná. Je velkou prioritou pomoci lidem na cestě ve shodě s posláním církve a v souladu s učením papeže Františka. Pro tyto aktivity je nutné nalézt vhodné dotační zdroje.
- (9) Zásadním systémovým motivem pak je zajištění rovných podmínek ve vzdělávání i pro církevní školy. Klíčová je také oblast formálního i neformálního vzdělávání, a to jak investiční část (nákladově a environmentálně udržitelné budovy, specializované i víceúčelové učebny, zázemí pro učení dětí, žáků, studentů i pedagogických týmů, podnětné okolí...), tak i neinvestiční část² (rozvoj pedagogických týmů a síťování škol, přenos nejlepší praxe i mimo prostředí církevních škol, digitalizace procesů škol, inovace ve výuce, motivace a profesní růst pedagogů, podpora nadaných žáků, proces socializace a motivace žáků a studentů atd.). Je důležité, aby nebyly z některých výzev různé druhy škol vč. těch církevních (např. vyšší odborné školy) a typy podporovaných aktivit či cílových skupin (např. sociálně znevýhodnění studenti) vyloučeny.
- (10) Církev rozumí tematické koncentraci a prioritám na EU úrovni, které rostou v oblastech energetiky, klimatu, digitalizace či inovací. V řadě těchto oblastí Církev bude hrát důležitou roli, bude připravovat projekty, nicméně žádá o zachování vysoké míry flexibility ve výběru oblastí

² Některé církevní školy jsou pionýry inovativních řešení a sdílí je pak formou příkladů dobré praxe dalším školám v systému.

podpor na úrovni cílů, operačních programů i oblastí podpory v rámci prioritních os. Vykazování atributů tematické koncentrace musí být jasné a srozumitelné od počátku, musí v čase flexibilně reagovat na nové podněty a umožnit přesuny prostředků mezi oblastmi podle potřeb.

- (11) Vysokou míru flexibility v nastavení priorit k financování Církev vidí i v rámci operačních programů přeshraniční spolupráce. Přestože je zřejmé, že nastavení podpor je v rukou více členských států, není dostatečně využitý potenciál mezinárodní spolupráce, která se odehrává například v programech Horizon Europe či LIFE. Rozšíření programů přeshraniční spolupráce o investiční složku by mohlo pomoci posunout tyto programy na vyšší kvalitativní úroveň.
- (12) Církev apeluje na zakotvení výše uvedených priorit do struktury operačních programů a navržených nových či stávajících nástrojů. Jako klíčovou vidí potřebu financovat investiční i neinvestiční aktivity, statické (např. renovace) i dynamické (např. terénní služby) aktivity. Aby byly zmíněné priority realizovatelné, potřebuje Církev kvůli své specifčnosti od tvůrců pravidel a politik výrazně vstřícnější přístup a pravidla.

ČL. 4 EFEKTIVNĚJŠÍ IMPLEMENTACE POLITIKY SOUDRŽNOSTI PO ROCE 2028

- (1) Církev prosazuje přenastavení pravidel veřejné podpory, umožnění větší flexibility např. prostřednictvím udělení globálnější blokované výjimky na vybrané oblasti a pro vybrané subjekty, které jsou vnímány na pomezí veřejného a soukromého sektoru. Zásadní je i omezení nadužívání režimu de minimis řídicími orgány.
- (2) Pro vybrané oblasti podpory a globální či komplexní výzvy Církev žádá posílení institutu bonifikace pro církevní projekty³, a to zejména s ohledem na rozsah, územní charakter, cílovou skupinu a kvalitativní dopad služeb v podobě předkládaných projektů.
- (3) S ohledem na dozvuky pandemie Covid 19 a významné sociální a ekonomické dopady geopolitické situace a výrazného snižování veřejných rozpočtů požaduje Církev ponechání institutu N+3 (podle tohoto pravidla musí být alokace podpory pro n-tý rok vyčerpána v následujících třech kalendářních letech).
- (4) Pro složité, komplexní a více partnerské projekty Církev žádá o větší finanční zapojení národních a regionálních subjektů, například prostřednictvím vytvoření dotační či úvěrové komponenty na přípravu takových projektů. Může tak dojít k dofinancování významných služeb a projektů, nicméně je důležité takové financování umožnit z hlediska participace různých zdrojů, souběhu výzev a zjednodušení administrativy.
- (5) Církev prosazuje maximální možné zjednodušování a eliminaci byrokracie. Proto požaduje, aby nebylo u projektů obligatorně vyžadováno předložení některých složitých příloh či dokumentace, které není možné zpracovat z časových, finančních a odborných důvodů či jejich zpracování postrádá s ohledem na efekt podpory smysl a jde proti hospodárnému přístupu.

³ Mají převážně charakter veřejné prospěšnosti, což v plné míře platí u aktivity církevních škol.

- (6) Jako klíčové pro zvýšení důvěry v evropské prostředky a pro odstraňování obavy z přípravy a implementace projektu Církev volá po vzniku jednoho a jednotného auditu a prosazuje zrušení či delimitaci mnohohrstvých, četných a nekoordinovaných kontrol prováděných různými institucemi bez logiky, posloupnosti a mnohdy dostatečné odbornosti⁴.
- (7) Pro zachování kontinuity Církev doporučuje pokračovat v implementaci stávajícího monitorovacího systému jako jednoho a jediného zastřešujícího nástroje pro správu EU fondů.

⁴ Pokud jde specificky o školství doporučujeme se opřít o standardní postupy v rámci ČŠI, FÚ apod., vč. zřizovatelské kontroly.